

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

”Idag ska vi jobba med att lösa problem.”

Att introducera ett utforskande arbetssätt där
barns inflytande är en central del.

Lisa Johnsson

2014-05-13

Kurs: Kvalitetsarbete genom Aktionsforskning (PDA107), 7,5 HP

Maj, 2014

Innehåll

Inledning	2
Förskolans område	2
Kvalitetsarbetet bedrivs utifrån:	2
Aktionsforskning.....	2
Process	3
Kartläggning	3
Aktion 1.....	6
Observation och intervju.....	6
Aktion 2.....	6
Minimötet.....	6
Verktyg.....	7
Loggbok	7
Observationer	7
Intervjuer.....	8
Analys	8
Analys av minimötet.....	9
Resultat.....	9
Resultatdiskussion.....	10
Reflektion.....	11

Inledning

Jag anmälde mig till aktionsforskningskursen med förhoppning att få ta del av ny litteratur och forskning samt för att få en nytändning inför arbetet. Mycket på grund av att jag känner att vi nu har tuffa förutsättningar och jag ville få ett redskap att använda för att nå en bra kvalitet i verksamheten. Vilket utvecklingsområde vi skulle välja var svårare. Nu när möjligheten fanns att verkligen fördjupa sig inom ett område, vilket skulle vi välja? Utvecklingsområdet förändrades flera gånger under resans gång men blev i efterhand helt självklart. Att ha ett utforskande arbetssätt och skapa möjlighet för barns inflytande anser vi är en central del i verksamheten och speglar vår syn på lärande och på barn som kompetenta och därför har en självklar del i utformningen av verksamheten.

Förskolans område

Förskolan som jag arbetar på är lantligt belägen ca 1,5 mil ifrån staden. Vi har tillgång till skog, vatten och grönområden i förskolans närområde. Förskolan har en stor gård med stora möjligheter till utmanande lek och aktiviteter. Den består av tre avdelningar som precis har övergått från att tidigare arbeta 1-3 och 3-5 år, till att nu vara 1-5 på alla tre avdelningar.

Alla avdelningar har även resurs för barn i behov av extra stöd. På min avdelning har vi en personalstyrka på 250 %. Arbetslaget är nytt.

Förskolechefen har arbetat med oss i ca ett och ett halvt år. Hon arbetade tidigare i en annan kommun. Hennes erfarenheter, synsätt och arbetssätt har format och förändrat mycket av verksamheten. Omarbetningen av kvalitetsarbetet är en av dessa förändringar.

Kvalitetsarbetet bedrivs utifrån:

Vårt statliga uppdrag, läroplanen är en grundsten i vårt utvecklingsarbete. Alla mål är framtagna av rektor och pedagoger utgår från läroplanen.

Likabehandlingsplanen, barnkonventionen samt skollagen ligger med som grund för vårt arbete.

Kvalitetsarbetet bedrivs även utifrån kommunens effektmål.

Fokusmålen framtagna av rektorn, som i år är: Bästa möjliga mötet, systematisk dokumentation, ett avdelningsmål samt ett personligt utvecklingsområde. Avdelningsmålet ligger till grund för det systematiska kvalitetsarbetet.

Eftersom jag arbetar i ett nytt arbetslag så ställs vi inför utmaningar. Vi behöver lära känna varandra. Arbeta fram en samsyn på barnsyn, lärande och kvalitet. "allas delaktighet är grundläggande i kvalitetsarbetet." (skolverket 2012). Vilket inte är helt lätt då alla har olika erfarenheter. Holmlund och Rönnerman (1995) menar att kunskap inte är kollektivt, alla har inte samma synsätt ifråga om barn, inläring, utveckling och annat som hör yrket till.

Aktionsforskning

Aktionsforskningens syfte är att förankra det systematiska kvalitetsarbetet i ett vetenskapligt och organisatoriskt sammanhang. Det är en processinriktad utveckling och utvärderingsmodell där forskning och praktik flätas samman och skapar en större förståelse kring olika utvecklingsområden. Det ska leda till utveckling av den egna verksamheten. Förståelse för den egna verksamheten

samt förståelse för de sammanhang som verksamheten ingår i. Utgångspunkt skall tas i den egna praktiken, aktioner ska göras för att nå ny förståelse och överskrida den kunskap som tidigare fanns. När frågeställningen är gjord så iscensätts en handling, processen följs upp och reflektion över det som skedde görs. Det blir alltså en relation mellan å en sidan handlandet och å andra sidan förståelse för vad som sker.

Rönnerman (2012) skriver att *Aktionsforskning kan kännetecknas av att praktikerns frågor leder processen, processen innebär att en handling iscensätts, följs systematiskt och reflekteras över i samarbete med en forskare. (s.24)* Hon menar även att processen ska avslutas med någon form av dokumentation.

Process

Kartläggning

Vi är ett nytt arbetslag. 3 nya pedagoger och en som har arbetat på avdelningen tidigare. Vi hade svårt att utgå från tidigare kvalitetsarbete på grund av att upplägget då såg ut på ett annat sätt. Det fanns inget beskrivet område att arbeta vidare med. Empati var det tidigare fokusområdet på avdelningen.

Efter inskolningarna är färdiga så börjar vårt arbete med att observera barngruppen. Vad finns det för intresse, behov samt utmaningar hos just denna barngrupp? Sådär skrev vi i vår första kartläggning.

"Vi har en härlig, fartfylld barngrupp med mycket energi. Det råder lite hierarki i gruppen, vissa barn är väldigt populära lekkamrater medan vissa står lite vid sidan. Det finns ett ganska stort "jag-fokus" hos barnen men även en väldigt stor lust att samspela med varandra. I leken så tror vi att vi kan fånga barnen i deras lust och intresse samt utmana dem i deras utvecklingsområden, att våga synas, självförtroende, samt att anpassa sig i en grupp."

Svårigheten blev sedan att hitta en frågeställning. Vi hade flera individuella behov som vi ansåg måste mötas under arbetet samt ett mål för hela gruppen. som var värdegrund, förhållningssätt, hur vi är mot varandra. Vi började med att fokusera på leken. Både den planerade leken, med lekregler som barnen måste anpassa sig till, turtagning, tålmod, imitation, med mera. Samt den fria leken, där vi ser massor av socialt samspel och anpassning. I lusten som drivkraft måste barnen förändra, utveckla, samtala och anpassa sig för att hålla leken vid liv så den fortsätter vara rolig och utmanande.

Dokumentationen blev sådär. Vi har en ambition att arbeta med pedagogisk dokumentation men vet inte riktigt hur vi ska få till det. Dokumentationen blev foton av aktiviteter som vi sedan samtalar kring med barnen. Deras uttalanden skrivs ned vid bilden men visar inget lärande och leder oss inte framåt, hur gör vi det?

I arbetslaget försökte vi tänka vidare. Nu genom att utgå från en frågeställning. I den fria leken såg vi att när barnen hade ett gemensamt mål/syfte exempelvis kojbygge så fungerade det bäst och barnen utmanades inom flera personliga områden.

Frågeställningen blev "Kan gemensamma projekt få barnen att utvecklas i det sociala samspelet?"

När arbetet sedan skulle igång så var det tungt. Barngruppen som består av ganska många 5-åringar med bestämda åsikter hade svårt att nappa på våra idéer.

Förskolan som tidigare bestod av 3 åldersindelade avdelningar har efter sommaren gjorts om till 3 stycken 1-5 års avdelningar. För att barnen ska kunna mötas i huset och utmanas i sina behov så

bestämde pedagogerna att vi ska arbeta i bestämda grupper 2-3 gånger i veckan. För att barnen ska se en röd tråd i grupperna och mellan avdelningarna så bestämde pedagogerna att vi ska ha ett gemensamt tema. Pettson och Findus.

Pettson och Findus fick inte någon genomslagskraft i vår barngrupp. Särskilt inte hos de flesta 5-åringarna. Vi började tvivla kring projektet som vi tänkt skulle ta utgångspunkt i sagofigurerna. När vi det barninitierade arbetssättet som vi vill? Blir arbetet lustfyllt och i barnens intresse? Eftersom svaren på frågorna blev nej så började vi tänka igen. En ny tankekarta formades.

I arbetslaget gör vi en ny tankekarta som nu har barnet i mitten. Ringarna fylls med delaktighet, inflytande, bemötande och ansvar. Vi hade tidigare konstaterat vilket klimat vi vill ha i gruppen för att nå våra mål. Det lustfyllda lärande och att barn lär i sitt intresse anser arbetslaget är en central del i lärandet. Här tar vi nu vår utgångspunkt.

Vi har många tankar kring hur vi ska nå våra mål. Det vi vill starta med är morgonmötet. Samlingen försvinner och ersätts av morgonmötet. Namnet valde vi pedagoger för att barnen ofta frågar vilka möten pedagogerna ska på när de lämnar barngruppen. Syftet är att på mötet bestämmer barnen saker som har med dagen, verksamheten och deras lärande att göra.

Frågeställningen blir "Hur skapar vi ett morgonmöte fyllt av ansvar och delaktighet som barnen frivilligt väljer att delta i?"

Vi funderar vidare över vad mötet ska innehålla, hur ofta ska vi ha det, vad ska mötets syfte vara? Vi vill att barnen ska få möjlighet att påverka utformningen av verksamheten samt dokumentationen, se sitt lärande, känna att pedagogerna lyssnar på dom och se sitt ansvar i hur vi är mot varandra och varför.

Aktion 1: Introducera morgon möte.

Vad är ett möte, varför ska vi ha det och vad ska det innehålla?

Aktion 2: Tillsammans med barnen ta utgång i följande frågor.

Varför är pedagogen här? Varför är barnen här? Vad lär vi oss?

Hur blir lärplattan ett verktyg för barnen som synliggör lärande?

Ska vi inte arbeta med Pettson och Findus. Vad ska vi arbeta med? Vad är roligt?

Tycker barnen vi behöver regler? vilka? varför?

Dessa frågor kommer inte pedagogerna att söka svar på vid ett tillfälle utan vid flera olika tillfällen.

Efter att ha startat arbetet med morgonmötet och tittat på vår dokumentation så känner vi fortfarande inte oss helt tillfreds med arbetssättet. Wallin (2012) skriver att med hjälp av dokumentationen måste vi titta bakåt och reflektera över varför vi gör som vi gör. Ibland gör gamla rutiner oss blinda. Det är en fälla som vårt arbetslag inte vill hamna i. Dessa aktionerna ligger som grund för ett nytt tänk men kommer inte att redovisas i arbetet.

Vi anser att barnen lär bäst tillsammans och inom sitt intresse, något som stöds av litteraturen. Strandberg (2006) skriver att enligt Vygotskij så är den kraftfullaste källan till lärande och utveckling den internationella miljön. Vygotskij menar också att individens eget tankearbete börjar som faktiska relationer mellan människor. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Skolverket (2010)

Vi har valt att arbeta med barns inflytande men inte bara det. Vi vill förändra hela strukturen och arbetssättet för avdelningen. Vi vill frångå fasta strukturer och aktiviteter som vi gör för vi alltid har gjort det. Vi vill skapa ett arbetssätt där vi tar utgång i barngruppens intresse, fast på riktigt, inte som tidigare: "barnen gillar vatten, eller färger", för det gillar i stort sett alla barn. Utmaningen för oss är att hitta en utgångspunkt som barnen gillar som sedan just denna barngruppen får spinna vidare med. Där barnen på vår avdelningen studsar in på morgonen, nyfikna på att se vad för nytt, spännande som ska hända idag. Vi vill ändra traditionen av att barnen ska vara tysta i en samling för då övade vi "turtagning" som vi så fint motiverade tillsägelser med. Vi vill skapa en miljö och ett klimat där barnen känner att deras röst blir hörd att de har möjlighet att påverka, på riktigt. Vi vill ändra arbetssättet så att vi skapar förutsättningar för möten och reflektion barnen emellan. Målet är att barnen ska känna att de tillsammans med pedagogerna formar verksamheten samt att de reflekterar över sitt och andras lärande tillsammans med varandra.

Vi vill skapa ett utforskande arbetssätt, ta vara på olikheterna som finns i det enskilda barnets sätt att tänka och göra. När barns ses som medkonstruktörer av kunskap blir kreativitet och fantasi centrala aspekter av det utforskande arbetet. Det här sättet att tänka om lärande och kunskap utgår från konstruktivistisk teori. Skolverket (2012)

Frågeställning: Hur introducerar vi ett utforskande arbetssätt där barnens möjlighet till inflytande är en central del?

Vi funderade över benämningarna inflytande och delaktighet, vad innebär de, hur särskiljer de sig? Arners (2009) tolkning av begreppen stämmer överens med min uppfattning. Hennes tolkning är att delaktighet ofta har en innebörd i att barnen tar del av något på förhand redan bestämt. Medan inflytande ska ge barnen möjlighet att påverka sin tillvaro på ett påtagligt sätt. Eftersom syftet med arbetssättet är att skapa en kultur som tar för givet att pedagoger och barn tillsammans planerar och utvecklar verksamheten så anser vi att inflytande är den bästa benämningen.

Den pedagogiska verksamheten vilar på en demokratisk grund. Det innebär att vi aldrig kan välja bort att lyssna på barnen. I aktionsforskningen som är en del av hela kvalitetsarbetet på avdelning-

en (som har barns inflytande som fokusområde) så har pedagogerna valt att intervjua och observera barnen för att visa för barnen hur deras åsikter och tankar förändrar avdelningens miljö och arbets-sätt.

Aktion 1.

Observation och intervju.

Miljön som ska förändras med hjälp av barnens tankar och idéer är "lekhallen". För att ge barnen förutsättningar för att göra sin röst hörd så har pedagogerna valt att intervjua barnen. Svaren tillsammans med observationer visar att pedagogerna och barnen tillsammans får en helhetssyn hur det faktiskt förhåller sig. Syftet är att ta reda på om barnens tankar kring vad de leker och observationerna visar samma resultat.

Arbetslaget börjar att observera barnen. Pedagogerna tar utgångspunkt i frågorna. Var leker barnen? Vad leker barnen? Med vilket material leker barnen?

Pedagogerna intervjuar barnen. Vi tar utgångspunkt i frågorna. Var leker ni? Vad leker ni? vad skulle ni vilja leka?

Under ett minimöte berättar en pedagog för barnen att vi ska tillsammans göra om "lekhallen" och då undrar vi hur ni skulle vilja att det ska se ut härinne. "Ni får fundera lite och prata ihop er så kommer vi att intervjua er och fråga hur ni vill att det ska se ut. Så det är vad ni tycker och hur ni vill ha det, som bestämmer hur det ska bli."

Efter maten (under "uppevilan") frågar en pedagog två barn om de vill bli intervjuade och svara på frågor kring hur vi ska göra om i lekhallen.

De första barnen intervjuades en och en, men sedan kom pedagogerna på att, eftersom barn lär bäst tillsammans så är det bättre att intervjua barnen två och två så de kan bolla sina tankar med varandra. Risken finns då att vissa barn kanske "tar över" vilket leder till att den andras åsikter inte kommer fram. Genom att vara medveten om detta kan intervjuaren medvetet ställa frågan till båda barnen och skapa möjlighet för båda att föra fram sina åsikter. De barn som varit frånvarande under de tillfällena som intervjuerna gjordes intervjuades enskilt när möjlighet fanns. Två barn ville inte intervjuas.

Aktion 2.

Minimötet.

Barnen får tillsammans ta del av sammanställningen från intervjuerna och observationerna. Pedagogerna är noga att påvisa att det är barnens svar som ligger till grund för resultatet. Syftet med mötet är just detta att det är ett forum där vi kan lyfta och visa för barnen att deras åsikt är viktigt, att de har inflytande över verksamheten. Minimötet är ett sätt, en del att tydliggöra detta.

Vi tar utgångspunkt i sammanställningen när vi tillsammans ska utforma den nya miljön. Minimötet videofilmas.

Vi ska självklart sammanställa och förändra miljön tillsammans med barnen.

Sedan är tanken att arbeta vidare med frågor som Hur skapar vi möjlighet för barnen att mötas och reflektera i mindre grupper. Hur gör vi barnen medvetna om sitt lärande? Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för förskolans verksamhet. Den ska utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas till vara för att skapa mångfald i lärandet. Skolverket (2010)

Verktyg

Vilka verktyg ska vi använda och varför.

För att barnen ska känna sig delaktiga, lyssnade på, samt få del av deras tankar och synliggöra dessa för barnen så har arbetslaget valt att göra intervjuer. Svaren från intervjuerna tillsammans med observationer skall ge oss underlag till mötet som pedagogerna ska genomföra tillsammans med barnen. Detta mötet kommer att videofilmas. Under detta möte så är tanken att sammanställning av intervjuer och observationer ska på ett lättförståeligt sätt redovisas för barnen och ligga till grund för tankar och reflektioner över hur den nya miljön ska utformas. Utgångspunkten är att barnen skall vara delaktiga i hela processen, utmaningen är att skapa ett upplägg som lockar barnens nyfikenhet och lust att vara delaktiga i förändringen.

Loggbok

Loggboken är och kommer att fortsätta vara en viktig del i processen. Det är ett nytt arbetssätt för mig och jag förväntas över hur tydlig den synliggör mina tankars utveckling.

"Genom en skriftlig reflektion skapa en djupare förståelse av något som skett." Björndal (2005)

Han menar också att fördelen med en loggbok är att du förhåller dig öppen för saker och ting som är halvt omedvetna för dig eller som du inte har tagit dig tid att fundera över.

"Tanken är att man ska kunna följa sin egen process, förändring och utveckling" Rönnerman (2012)

Hela detta arbete är en sorts loggbok som synliggör mitt och arbetslaget utveckling.

Observationer

Observation är när jag gör något mer än bara ser. ett medvetet insamlade av iakttagelser. Observationer väcker nyfikenhet och gör mig intresserad av att veta mer. Åberg och Taguchi (2005)

Björndal (2005) skriver att observation är grundläggande för alla flera andra metoder. Det är t.ex. omöjligt att skriva dagbok eller använda sig av en video utan att samtidigt observera.

Det kan vara svårt att avgränsa det som egentligen sak observeras, dvs att inte försöka observera allt utan göra ett ganska strikt urval.

Observationsprocesserna är komplexa, vi bör in ta ett kritiskt värderande till egna och andras observationer. Att se hur något förhåller sig görs ofta genom en kombination av observation och intervju.

både Rönnerman (2012) och Björndal (2005)

Observation och samtal leder till att öka medvetenheten om vad som faktiskt händer i verksamheten.

Intervjuer

Informationshämtning kännetecknas av ett ständigt växelspel mellan observationer av pedagogiskt samspel och samtal med de inblandade personerna. Björndal (2005)

Samtalet är kanske det bästa sättet att ta del av en annan persons tankar och upplevelser.

Intervju med öppna frågor och svar. Lättare att få fram relevant information, lättare att jämföra svar och hitta mönster. Kan i sämsta fall uppfattas som ett förhör. Rönnerman (2012)

Videofilm

Björndal (2005) beskriver videofilm som verktyg och dess fördelar. Han menar att dels blir ögonblick som annars hade gått förlorat registrerade. Detta skapar möjlighet att vid upprepade tillfällen se situationen och då kunna lägga märken till detaljer eller fokusera på utvalda delar. Situationer och samspel kan noggrannare undersökas för att synliggöra exempelvis samspel eller undervisningssituationer. Videofilmen minskar intryckstempot och ger oss även möjlighet att få en reflektionsgrund som kan utmana teorier kring sin praktik och öka det professionella lärandet.

Analys

Vad säger mig informationen som jag ha samlat in? kan jag se några mönster?

Analys av intervjuerna samt observationerna.

I sammanställningen av intervjuerna så svarar barnen med att mamma, pappa, barn och kojar är det som barnen leker mest. Något som observationerna stödjer. I sex utav sju observationer så leker några barn koja i lekhallen.

På frågan: Vad skulle ni vilja leka? Framkom 5 större områden:

Bio, Kojor, Disco, Någon form av utklädning samt skola/affär.

Personalen har under samtal med barnen kommit fram till att disco är bäst att ha i det mörka vilorummet. Där det ska köpas en discokula och pyntas.

Då blir det fyra områden kvar. Eftersom rummet inte är så stort och Skola/affär lek som ofta utövas i ateljén så väljer pedagogerna att informera barnen om att svaren visar på tre områden som fick flest svar. Kojor, Bio samt utklädning.

Analys av minimötet.

När jag transkriberar filmen så är det första som blir tydligt för mig hur mycket det är jag som pratar. Det är ett rent informationsmöte. (till skillnad från övriga minimötes vars syfte är få barnen till samspel med varandra och pedagogen, där vi tillsammans ska komma på lösningar till olika problem eller hur vi formar verksamheten.) Syftet med mötet var just detta att redovisa sammanställningen av svaren för barnen så att det blir tydligt att deras åsikter ligger till grund för hur rummet ska förändras.

Detta syftet är tydligt för mig, dock inte för barnen som tar flera chanser att sticka in deras åsikter eller tankar. Exempel: Jag ”-När jag tittade på era svar, då kollade jag på alla era svar, vad ni ville leka här.” Barn ”-DISCO” ”-BILAR”

När jag berättar för barnen att vi ska ha minimöte om svaren från intervjuerna samt hur vi ska göra om i lekhallen så tolkar jag det som att intresset är stort för samtliga barn samlas runt mig. Min tolkning är att några av barnen, särskilt några av de yngre har fokus på att hänga med ”flocken” mer än att ta del av själva innehållet i mötet. Vilket för mig blir tydligt när kroppar och blickar är mer vända mot kompisarna än mot mig.

Resultat

Det viktiga i denna process och dessa aktioner är att barnen har fått chans att komma till tals, förhoppningsvis fått känna sig delaktiga och att deras röst/åsikt är viktig. Att barnen får känslan av att här är det vi tillsammans som bestämmer, vad tycker jag? Hur skulle jag vilja ha det? Vilka idéer har mina kompisar? Hur tänker dom? Vad är möjligt att genomföra, vad är inte det? Nu arbetar vi mycket med att erbjuda aktiviteter i verksamheten, för att få bort tvånget och kunna se att vi har hittat rätt i barnens nyfikenhet och intresse. Det är även en utmaning för pedagogen att lyckas hålla kvar eller utmana barnen innan de tappar intresse.

Hur ser pedagogerna då att vi har uppnått ett utforskande arbetssätt där barns inflytande är en central del?

Följande situationer anser jag visar att verksamheten genom, intervjuerna, observationerna, förhållningssätt, bemötande, minimöten och samtal med barnen har skapat ett utforskande arbetssätt.

Barnen upplevdes ivriga och entusiastiska över att bli intervjuade.

Vid upprepade tillfällen under minimötet återkommer jag till fraser som syftar till att det är barnens svar som ligger till grund för sammanställningen. Exempel: "- Vet ni vad *ni ville ha* här inne, det som *flest* svarade?" "-Det här svarade *ni*." "-Det var någon som tyckte det, men jag kollade vad *flest* svarade" "-Det är tre grejer då, som *ni har bestämt*"

En pedagog samtalar med tre barn om hur vi kan skapa bion i en del av rummet. -Det var det som jag ville. (flicka 5 år)

En situation som jag anser visar att barnen förstår att de är en del av verksamheten med möjlighet (eller förhoppningsvis till och med rätt) att påverka den.

Jag förklarar för barnen att idag ska gå ut direkt efter frukost. En pojke svarar mig, - Nej, jag vill vara inne. Jag förklarar då att det kommer många barn och jag ser att ni har spring i benen, jag är rädd att ni kommer springa på varandra här inne. Pojken suckar först men säger sedan entusiastiskt. -Alla som vill vara inne räcker upp en hand. Jag vet inte om det är hans entusiasm som smittar men alla barn runt bordet sträcker upp handen i luften, vilket resulterar i ett stort leende hos pojken som enligt min tolkning ser barnens möjlighet att påverka om dom ska få stanna inne.

Vid ett mellanmål blir plötsligt ett av barnen ledsen utan att jag förstår vad som är orsaken till detta. Det förstår inte pojken som sitter bredvid barnet heller. Barnet som är ledsen svarar inte på vad som har hänt eller varför han är ledsen. Pojken som sitter bredvid säger då. - Prata med mig, annars vet jag inte vad du tänker.

En pojke möter mig när jag kommer på morgonen och utbrister "- Idag ska vi jobba med att lösa problem, för det är det som vi jobbar med här."

Ett dilemma uppstår, pedagogen frågar -Hur gör vi nu? Pojke (5 år) tittar på de andra barnen och säger: -Kom igen, vi röstar.

Resultatdiskussion.

Dessa situationer tillsammans med flera andra som vi skrivit ner i loggböcker och observationsrapporter anser jag visar att barnen har förstått att de är en del av verksamheten och vi tillsammans ska forma den. Jag vill påpeka att aktionsforskningsrapporten är EN del i vårt fokusområde kring ett utforskande arbetsätt och barns inflytande. Att synliggöra för barnen att pedagoger och barn tillsammans formar verksamheten är en stor och viktig del i ett utforskande förhållningssätt. Att intervjua barnen och sedan lyfta deras svar är en del i den processen. Detta är ett delvis nytt sätt för oss att arbeta. Vi har tidigare varit noga med att lyssna på barnen, men inte som nu. Nu är det deras tankar och åsikter som vi utgår från, som är det viktiga. Uppstår en konfliktsituation så försöker vi vara passiva medlare. Först är tanken att lyssna, på barnen. Vad tycker du har hänt?, hur är det andra barnets upplevelse?, kan vi lösa det så båda är nöjda? Tidigare har pedagogerna varit snabba att presentera en lösning, eller till och med bestämma hur det utgången ska bli. Situationen med handuppräknings gav resultat, barnen var inne under förmiddagen. Denna strategi har tillämpats av barnen flera gånger efter det.

När fler och fler insamlade reflektioner i loggboken eller observationer visar på barns strategier för att söka kunskap, lösa problem eller konflikter synliggörs så stärker det oss pedagoger i tron att vi är på rätt väg att skapa självständiga, nyfikna individer med stort självförtroende och tilltro till sin egen förmåga.

Reflektion

Det har varit ett lärorikt och utvecklande år.

Samtidigt som jag startade aktionsforskningskursen så bytte jag arbetslag. 3 nya kollegor innebar lite nytändning men samtidigt var det lite läskigt att lämna det som var vant och tryggt i mitt tidigare arbetslag. Från att ha arbetat med barn 1-3 år så skulle nu barngruppen bestå av 1-5 åringar med 10 stycken 5 åringar. Detta innebär för mig ett lite annat förhållningssätt och bemötande men även arbetssätt.

Nytt detta året är även att det händer mycket kring det systematiska kvalitetsarbetet. Fokus från förskolecheferna ligger på att förändra och förbättra den gamla strukturen till ett nytt mer utvecklande kvalitetsarbete. Då jag är med i utvecklingsgruppen så får vi möjlighet till lite extra föreläsningar och tid att reflektera över utveckling och kvalitet i förskolan.

Att genomgå dessa förändringar och samtidigt gå aktionsforskningen har varit väldigt utvecklande, bidragit till många nya tankar men även mycket frustration. Jag har fått möjlighet att ta del av litte-

ratur och forskning som visar på olika sätt att dokumentera barns lärande och föra verksamhetens kvalité och utveckling framåt. Det är en del motsägande åsikter som tvingar mig att reflektera och ta ställning över hur jag ser på lärande och utveckling. Vilket arbetssätt vill jag ska genomsyra verksamheten? Nu känner jag att jag har de flesta pusselbitarna, tankar kring vad jag tror är viktig. Jag har dock inte riktigt lagt färdigt pusslet. Det är svårt. Hur ska jag skapa förutsättningar för det arbetssätt, miljön, förhållningssätt och de möten som jag tror är mest givande och utvecklande för mig och barnen? Samtidigt som jag får mycket input från alla håll så är arbetslaget inte alltid i samma tankar som jag. Det är en utmaning att vilja förändra och utveckla samtidigt som vi ska skapa en gemensam förståelse eller tanke kring vad som är bäst för verksamheten och barnen.

En aha upplevelse var när jag efter jul åkte på 3 veckors semester och såg att det nya arbets- och förhållningssättet som jag trodde var satt i arbetslaget inte genomsyrade verksamheten under tiden som jag var iväg. Arbetslaget hade återgått till tidigare rutiner och aktiviteter som jag trott att vi lämnat bakom oss för ett nytt tänk. Det gav oss underlag till att på nytt sätta oss ner och samtala kring hur vi vill arbeta samt vår syn på barns lärande och hur vi skapar bästa möjliga förutsättningar för detta. Min kollegor uttrycker en frustration över att vara nyfikna och inspirerade kring detta för dom nya mer processinriktade arbetssätt. Men inte riktigt veta hur det ska kunna genomföras. -Det är svårt. Då är det lätt att "falla tillbaka" i något som känns bekant och tryggt. Eidevald (2013) beskriver en oro över att förskolechefer och förskollärare väljer den enklaste vägen. Att de gärna skulle vilja prova en annan arbetsmetod men det är redan mycket att hålla reda på och tiden finns inte att sätta sig in i något nytt.

En annan lärdom som jag fick är att skynda långsamt, förändring tar tid. Det gäller att arbetslaget har en gemensam plattform, med det menar jag inte att alla måste tycka likt, men en gemensam grund och utgångspunkt anser jag är en förutsättning. Trots att jag har fått ta del av mycket som har gett mig många nya tankar så innebär inte det att mitt sätt är rätt sätt. Vi är flera kloka kollegor som tillsammans ska skapa bästa möjliga förutsättningar för barns lärande! "Allas delaktighet är grundläggande i kvalitetsarbetet." (skolverket 2012)

När jag läser igenom arbetet så slår det mig hur stor förändring som har skett i mitt eget tänkande och förhållningssätt. Jag har sett mig själv som ambitiös med en vilja att utveckla och utvecklas. Jag har dock haft en frustration över att inte riktigt veta hur. I första kartläggningen så har arbetslaget ett individ tänk, hur vi ska skapa bästa förutsättningar för några individer i behov av extra stöd. Vi fokuserar just på dessa "brister". Genom att arbeta med att förändra verksamheten och förhållningssätt samt synsätt för alla, så anser jag att vi även har nått dessa individer på ett väldigt

positivt sätt. Genom att fokusera på gruppen, (personal och barn) där vi gemensamt skapar förutsättningar för bästa lärande så växer gruppen och därigenom individerna. Något som stöds av Göthson (2010) som menar att i ett demokratiskt samhälle behöver barn lära sig att lära tillsammans. Detta borde vara utgångspunkten i förskolan. Det blir tydligt för mig att genom att ta utgång i barnens styrkor och intressen så motiveras barnen att utvecklas inom alla områden och det är med stor tillförsikt som vi skickar barnen vidare till skolan.

Jag läser i mina anteckningar från Ann Åbergs föreläsning för ett och ett halvt år sedan att jag skrivit frågor som: Hur synliggör vi processen och inte aktiviteten, Hur gör vi dokumentationen pedagogisk? Svaren blev inte tydliga för mig då men under aktionsforskningens resa så har det blivit tydligare. Att gå från målfokusering då exempelvis barnen ska få inflytande och välja en aktivitet i veckan. Till att verksamheten ska innehålla ett arbets- och förhållningssätt som tar vara på, lyfter, synliggör samt utgår från barnens tankar och åsikter. Det är två helt olika sätt att arbeta. Processen är det viktiga, den känslan som intervjuerna och minimötena ska skapa, att barnens tankar är viktiga och påverkar verksamheten, det arbetet är resultatet. Inte hur miljön som vi skulle förändra tillslut blev. Dokumentationen blir pedagogisk för att pedagogerna har en syfte med den. Bilderna från datorn ska hjälpa oss med idéer för utformning av miljön. Ett samtal som barnen hade när de skulle välja vilka spel och pussel som ska vara tillgängliga är ett exempel på samarbete. Den dokumentationen kan vi ta fram vid ett liknade läge och se om metoden/tillvägagångssättet går att använda igen.

Som avslutning vill jag tillägga att samtalen i handledningsgruppen har varit otroligt givande och många av mina insikter har skett i den gruppen. Något som visar att även vi pedagoger lär bäst tillsammans med andra.

Referenslista.

Arner E. (2009). *Barns inflytande i förskolan - En fråga om demokrati*. Lund: Studentlitteratur.

Eidevald C. (2013). *Hallå, hur gör man? Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan*. Stockholm: Liber.

Göthson H. (2010) *Om världen och omvärld- pedagogik i praktik och teori med inspiration från Reggio Emilia*. Stockholms Universitetsförlag.

Holmlund K., Rönnerman K. (1995). *Kvalitetssäkra förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Rönnerman K. (2012). *Aktionsforskning i praktiken: förskola och skola på vetenskaplig grund*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket. (2010) *Läroplan för förskola Lpfö 98 Reviderad 2010*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket. (2012) *Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet*. Stockholm: Fritzes.

Strandberg L. (2006). *Vygotskij i praktiken. Bland plugghästar och fusklappar*. Norstedts akademiska förlag.

Sherp H. (2003) *Att leda lärande samtal*. Universitetstryckeriet i Karlstad.

Wallin K. (2012) *Pedagogiska kullerbyttor- En bok om svenska barn och inspirationen från Reggio Emilia*. Stockholms universitetsförlag.

(uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan, skolverket)

Åberg A. Lenz Taguchi H. (2005). *Lyssnandets pedagogik- Etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Stockholm: Liber.